

Den eneste Sag paa Dagsordenen var:

Fortsettelse af anden Behandling af Forslag til Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Borger- og Almue- skolevæsenet.

Formanden: Det Affnit, som jeg sætter under Forhandling, dannes af Lovforslagets § 21 (se Tillæg A. Sp. 1663) med tilhørende Ændringsforslag af Udvalgets Flertal under Nr. 15 og 17 og Underændringsforslag under Nr. 16 af den 2den Landsthingsmand for 10de Kreds (Søsen).

Ordføreren (Bloug): Af Regjeringens Forslag til en ny Lov om Borger og Almue- skolevæsenet have vi nu kun § 21 tilbage, idet det høie Æhing vil erindre, at § 22 og et dertil af Udvalgets Flertal stillet Ændringsforslag blev vedtaget igaar. Til det første Stykke af § 21 har Udvalget stillet to Ændringsforslag, et til det første Stykke og et til et nyt tredje Stykke, som skulde indstyes imellem andet Stykke og det nuværende tredje Stykke, saaledes at det sidste Punktum af andet Stykke gaar ud. Med Hensyn til det første af disse Ændringsforslag antydede jeg allerede igaar, at det var min Afg. som Flertallets Ordfører at tage Slutningen af den Del af Ændringsforslaget, der er stillet til Paragrafens første Stykke, tilbage. Vi have nemlig foreslaaet, at der i første Stykke istedetfor at staa: „det Beløb, der den 1ste Juli hvert Aar anvendes til Albestillæg til hver af Skoleaadskredsene“ skulde staa: „Kommuneskolernes Antal i hver Skoleaadskreds“. Naar jeg tager denne Del af Forslaget tilbage, saa er Grunden den, at det ikke er korrekt at sætte Fordelingen af den af Statskassen ydede faste aarlige Sum efter Skolernes Antal; den bør korrekt rettes efter Skolelærernes Antal, altsaa efter Antallet af de Albestillæg, som tildeles hver Skoleaadskreds. Der er nemlig en Forskjel mellem Skolernes Antal og de faste Skolelæreres Antal af omtrent 200, idet der er 3,055 Skoler og 3,250 Skolelærere, og denne Forskjel fremkommer derved, at der i et Par ydste Aar er flere Skoler, der bestyres af een Lærer, men navnlig derved, at Rjbstadskolerne i Reglen have flere, ja undertiden mange flere Lærere ved en Skole, medens Landsbysskolerne kun have een eller i det høieste to Lærere. Det vilde altsaa være uretfærdigt mod Rjbstaderne at fordele den faste Sum, som Staten bidrager til Albestillæg, efter Skolernes Antal istedetfor efter de faste Skolelæreres Antal. Svad nu denne Sum angaar, da foreslaar Udvalget, at den forhøies fra 150,000 Kr. til 250,000 Kr. i det Naab, at den høie Regjering, og da navnlig den høitærede Finansminister, vil gaa ind paa denne Forhøielse. Den Sum, som Staten derved kommer til at bidrage til Albestillæg, vil stige til over $\frac{3}{4}$ af den hele Sum, som Albestillægene

medtage. Svad angaar Kommunernes eget Bidrag til Albestillæg, vil den Sum, der bliver at udrede af samtlige Skolefond i Landet, ikke udgjøre mere end omtrent 118,000 Kr. Udvalgets Flertal anser det for overordentlig vigtigt, at man i det Dieblit, man paalægger Kommunerne en mere eller mindre besværlig og tyngende Byrde ved at indrette Forsskoler, ikke paa samme Tid foretager nogen væsentlig Forhøielse af deres Bidrag til Albestillæg, medens dog Skolelærerne i Sammenligning med, hvad de nu faae i Albestillæg, ville faae meget betydeligt mere. Denne sidste Betragtning, at man ikke bør bebyrde Kommunerne med forpøgede Albestillæg i samme Dieblit, man indretter Forsskoler, har været en meget stærk Bevæggrund for Udvalgets Flertal til at opgive sit oprindelige Forslag om Albestillæg, der paa det nøieste stemmer med, hvad det ærede 7de Medlem for 2den Kreds (Schlegel), som nu ikke er tilstede, i Gaar udførligt fremtillede, uagtet han ikke havde stillet noget Ændringsforslag derom. Udvalgets Forslag var bygget paa det samme Princip, men det gif meget videre. — I det andet Stykke af § 21 er det bestemt, at Statskassen fremdeles bidrager Halvdelen af, hvad Skolefondene hvert Aar — foruden det faste Bidrag, 100,000 Kr. til Pensioner, det faste Bidrag til Albestillæg og øvrige af Yigning uafhængige Indtagter — anvende til Pensioner, Albestillæg og de i Lov af 8de Mars 1856 § 5 o. og d. angive mindre betydelige Formaal. I det sidste Punktum af andet Stykke er bestemt, at Statskassen ligeledes skal bære Halvdelen af de Udgifter, som denne Lovs Gjennemførelse kræver, det vil altsaa nærmest sige de Udgifter, som Forsskolernes Oprettelse medføre. Udvalget har ment, at det vilde være rigtigt desuden at give de Kommuner, der faae de største Banskkeligheder hermed, Udsigt til gennem de aarlige Finanslove at kunne faae et yderligere Bidrag gennem Skolefondene. Ganske vist vil et saadant Tilfagn her i Loven ikke være det Samme, som om det var foreskrevet, at saadanne Bidrag skulde udredes af Statskassen, idet det jo vil bero paa Rigsdagens Voteringer hvert Aar, om saadanne Andragender bevilges eller ikke, men det er dog en Opmuntring til de fattige Kommuner om at slynde sig med at oprette Forsskoler, naar man giver dem et saadant Tilfagn i selve Loven, og det kan jo heller ikke negtes, at der deri vil ligge en moralsk Forpligtelse for Rigsdagen til at bevilge saadanne Tilfud, naar de efter Omstændighederne virkelig kunne retfærdiggjøres. Smidertid har man dog troet at burde indskrænke dette Tilfagn til de første 10 Aar, efter at Loven er udfommen. — Imod det tredje Stykke af Paragrafen har Udvalget Intet at bemærke. Der er til denne Paragraf stillet en Underændring af det ærede 2det Medlem for 10de Kreds (Søsen), som har deltaget i Udvalgets Forhandlinger; dette Forslag skal jeg overlade ham selv at motivere. Fremde-